

Людмила ПІСТРЮГА,
директор гімназії №4 Шепетівської міської ради

Школа, відкрита для ВСІХ

Інклюзивна освіта в гімназії №4 запроваджується з 2012 року. За цей час з метою успішної соціалізації учнів з особливими освітніми потребами в шкільному середовищі адаптовано зовнішній та внутрішній простір. Для полегшення орієнтації слабозорих дітей сходи окреслено контрольною лінією, ручки дверей позначено контрастними наліпками жовтого кольору. Придбано акумуляторні лампи для додаткового освітлення робочих місць дітей. У класних кімнатах обладнано тренажери для гімнастики очей, оформлено спеціальні таблиці, зокрема «шахова дошка», «піщаний годинник», кольорові модулі. Сенсорними засобами обладнано кімнату психологічного розвантаження, зокрема – це сенсорні доріжки не тільки на стелі, а й на підлозі. Впливаючи на рецептори стопи, вони стимулюють внутрішні органи, сприяють профілактиці плоскостопості, загартуванню організму, загальному оздоровленню. Сухий басейн задовольняє потребу дитини в гармонійних рухах, знижує рівень психо-емоційної напруги, «зелений клас» - зона природного ландшафту, що дозволяє дитині відчути себе максимально наближеною до природи.

Нещодавно в закладі була створена соняшникова галявина – своєрідний острівець тепла наперекір холоду війни. Тут проводяться релаксаційні хвилини, презентуються творчі роботи, декламуються авторські поезії. Діти з особливими потребами охоче перебувають в цьому теплому, атмосферному, сонячному місці, яке стало для них своєрідним «місцем сили». Адже саме тут проведено мистецьку акцію «В гості до Гапчинської», «Бузковий аромат травня», тренінг «Мій тренер-життя», а ще втілювалася така креативна ідея від відомої дитячої психологині Світлани Ройз як дзиготерапія. Діти були в захопленні, вони відволікалися від страшних подій та сигналів повітряної тривоги. А ще мегапозитивним був день кульбабки. Погодьтеся, ці чудові квіти, наче маленькі сонечка, тож в один із теплих літніх днів у закладі панував кульбабовий настрій: діти малювали, плели віночки, складали кульбабкові інсталяції!

Корекційно-розвиткові заняття проводяться в ресурсній кімнаті з такою символічною назвою «Дитяча парковка», простір якої розподілено з урахуванням потреб учнів на функціональні зони: навчальну, ігрову, зону релаксації, сенсорну, зону усамітнення, фітозону.

Кімнату обладнано м'якими меблями, приладами, що створюють розсіяне світло, мобайлами, тобто рухомими конструкціями, установкою для ароматерапії, обладнанням з світлооптичними та звуковими ефектами, масажними м'ячиками, світломузичним комплексом, різноманітними світло- та кольороефектами, тактильними панелями), нетрадиційним обладнанням для розвитку дихального апарату. Використовуються такі методики, як світлотерапія, кольоротерапія, звукотерапія,

ароматерапія, музикотерапія, пісочна терапія, що забезпечують дотримання ощадного режиму шляхом зменшення зорового навантаження, проводяться хвилинки розвантаження, вправи для очей, заходи з корекції порушень зору.

Корекційна робота здійснюється в тісній взаємодії з медичним працівником, логопедом, практичним психологом та асистентом учителя. Лікар – офтальмолог проводить заняття з медичної корекції зору, практичний психолог – корекційні заняття з арт-терапії, які проходять з використанням нестандартних прийомів, зокрема арт-приймів «Казковий серпантин», «Сім'я в образах квітів», «Про що розповідь чорнильна пляма», «Лінії з характером», «Гігантське малювання» і навіть... «Малювання снігом».

У нашому закладі кваліфіковано застосовуються елементи нейрографіки, алгоритми якої здатні допомогти дітям і дорослим позбутися психологічних травм, навчитися вести діалог з собою та Всесвітом!

Для забезпечення якісного педагогічного супроводу дітей з ООП надано адресну допомогу з питання «Педагогічні стратегії та підходи в роботі з дітьми з особливими освітніми потребами», проведено практичні заняття щодо реалізації здоров'язберезувальних технологій в освітньому процесі «Триада здоров'я», змістовні заходи оздоровчого спрямування, зокрема День окулярів «Я бачу світ лише у світлі», подорож у світ кольористики, акція «Пізнай себе – і ти побачиш світ прекрасний!», «Склади вітамінний сет», «Яблучне рандеву», оформлено динамічний стенд «Нехворійко». На допомогу батькам проведено консультування «Психологічний контур дитини та орнамент її душі», «Веселковий настрій та здоров'я дитини», впроваджується соціальний проект «Вікна у світ» - допомога дітям з особливими освітніми потребами.

А ще у нас працює медіатека, що об'єднує фонд книг, навчальних і методичних посібників, відеофільмів, звукозаписів, комп'ютерних презентацій, з мобільним класом ноутбуків. У медіахолі проводяться зустрічі, презентації медіа- та арт-проектів, розміщено клуб настільних ігор, обладнано місце для проведення курсів іноземних мов та мов національних меншин, створено інтерактивний публічний простір покоління NEXТ. Дизайн медіатеки розраховано на мінімальний рівень стомлюваності. Шкільна медіатека є безбар'єрним простором, покликаним допомогти дітям з ООП інтегруватися в шкільне середовище, а їх одноліткам - навчитися толерантності та повноцінній взаємодії з такими особливими дітьми.

Безперечним є той факт, що успішніше впровадження інклюзії в закладі освіти залежить від поінформованості педагогів про проблеми, які виникають у роботі з дітьми. З цією метою проведено низку консультацій, зокрема «Стратегії раннього виявлення дитини з особливими освітніми

потребами», «Правило без винятків - рівний доступ до якісної освіти». Систематично проводиться консультативно-роз'яснювальна робота з батьками та педагогами щодо особливостей індивідуалізації навчання дітей. З цією метою проведено адресну допомогу «Спільне викладання в інклюзивному класі», «Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі», консультування «Лікуємося творчістю: методи арт-терапії для креативного зцілення душі і тіла».

Розроблено рекомендації педагогам з питання «Гіперактивна дитина у класі - стратегії реагування та організація навчального середовища». Проведено обговорення книги Тоні Бута «Індекс інклюзії».

Я впевнена, що школа з інклюзивним навчанням має бути осередком здійснення мрій, де кожен учень незалежно від його фізичного стану повірить в те, що зможе себе реалізувати як особистість.

Чого ж прагнуть діти з особливими потребами? Передусім бути звичайними людьми... Бо коли діти реалізують свої мрії, то стають успішними, відомими, як 15-річний харків'янин Микола Мірошніченко, який народився з надважким генетичним захворюванням і якого лікарі вважали взагалі непридатним до навчання навіть у початковій школі. Після довготривалої реабілітації та застосування педагогами і батьками авторських методик він став призером найпрестижніших міжнародних музичних конкурсів. Хлопець визнаний найтехнічнішим музикантом на планеті, він грає швидше на піаніно ніж Шопен!

А ось інший вражаючий приклад. Одна шалена мрія на двох — вінничани Євген і Юрій підкорили найвищу українську вершину — Говерлу. Здавалося б, нічого особливого, якби не страшна хвороба одного з хлопців. Та відчайдухи перемогли і здійснили унікальне сходження. Наші учні не менш талановиті, наполегливі та сміливі – це лише треба побачити і відчути.

Юлія ЯРЕМЧУК,
фахівець Хмельницького інклюзивно-ресурсного центру №2

В нашому закладі ведеться незвичайний рукопис – саміт-книга «Сонце не вміє світити наполовину...». Ця книга пишеться дітьми з особливими освітніми потребами у співавторстві з педагогами та батьками. Є вже перші нотатки, перші творчі роботи. Хочеться процитувати рядки, написані одним з батьків особливої дитини:

*Світ особливої дитини...
Світ ранимий та складний,
То він добрий та відкритий,
То гнітюче-агресивний,
А порою він нестерпний,
Іноді він так лякає...,
Бо дитина двері в душу зачиняє.
Світ особливої дитини...
Від очей чужих закритий,
Допускає лиш своїх!..*

Тож хочеться побажати всім педагогам, щоб кожен з нас став своїм у складному світі особливої дитини, бо можливості в такої дитини хоч і обмежені, але здібності – безмежні!

Використані джерела

1. Міщик Л. І. Інклюзивна освіта як умова соціалізації дітей-інвалідів у процесі навчання –К.: Алерта, 2012.
2. Колупаєва А. А., Таранченко О. М., І та ін.; за заг. ред. А. А. Колупаєвої. Основи інклюзивної освіти: навч.-метод. посібник/– К.: А. С. К., 2012.
3. Патрикеева О. О., Софій Н. З., Луценко І. В., Василаско І. П.; під заг. ред. Шинкаренко В. І.– Індекс інклюзії: загальноосвітній навчальний заклад: навч.-метод. посібник/К. : ТОВ "Видавничий дім "Плеяда", 2011.

Інтеграція дітей з особливими освітніми потребами в соціум

Для впровадження інклюзивного навчання в освітню практику педагоги мають змінюватися – прийняти й усвідомити нову освітню парадигму, нові способи організації навчально-виховного процесу, розробки навчально-методичного забезпечення, опанувати сучасні методики диференційованого й особистісно-орієнтованого викладання (залежно від індивідуальних потреб учня). Вони мають спілкуватися один з одним, працювати в команді з іншими педагогами та фахівцями, батьками, учнями, представниками громади, щоб визначити, які зміни необхідні для впровадження інклюзивної практики безпосередньо в їхньому навчальному закладі [4, с.43-45].

Визнаючи конструктивність представленої точки зору, вважаємо значущим виділення конкретних особистісних характеристик педагога інклюзивного середовища, службовців персоніфікованими детермінантами при розробці моделі інклюзивної освіти.

До таких складових належать:

- визначення місця власного професійного «Я-образу» в рамках його особистісної та соціальної значущості;
- володіння широким пізнавальним запасом психологічних законів і закономірностей функціонування дитячої психіки в умовах, що відрізняються від загальноприйнятих норм;